

WWF

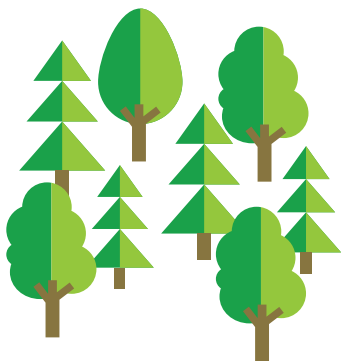
FACTSHEET

2019

© James Morgan

Principiile și direcțiile de acțiune pentru combaterea recoltării ilegale a lemnului

MONITORIZARE ȘI CONTROL LA PRIMA PUNERE PE PIAȚĂ A LEMNULUI

7 mil. ha păduri

Ce se întâmplă cu pădurile noastre?

Recoltarea ilegală a lemnului subminează gestionarea responsabilă a pădurilor, cauzează reducerea biodiversității și a serviciilor de mediu oferite de ecosistemele forestiere. De trei decenii vorbim despre problema tăierilor ilegale. Deși în ultimii ani s-au făcut progrese semnificative, combaterea recoltării ilegale a lemnului reprezintă în continuare, o provocare majoră pentru sectorul forestier din România.

Recoltarea ilegală a lemnului:

- are implicații sociale, amenințând locurile de muncă și mijloacele de trai ale oamenilor care depind de resursele oferite de pădure;
- distorsionează prețurile de pe piață și perspectivele de investiții;
- înlesnește evaziunea fiscală, erodează statul de drept și provoacă chiar pierderea de vieți omenești.

Este nevoie de o schimbare radicală: simplitate, transparență, eficiență

Sistemul actual de control bazat pe marcarea și paza arborilor în pădure trebuie transformat într-unul axat pe controlul volumelor materialelor lemnoase ce ies din pădure (momentul plasării pe piață a lemnului - similar efectuării plății la ieșirea din magazin).

© Adrian Scutarău

Care este problema?

Sistemul actual impune paza a miliarde de arbori în pădure, iar ca măsură de control, găsierea de cioate nemarcate în 7 milioane de hectare și nu folosește potențialul sistemului informațional integrat de urmărire a trasabilității lemnului (SUMAL).

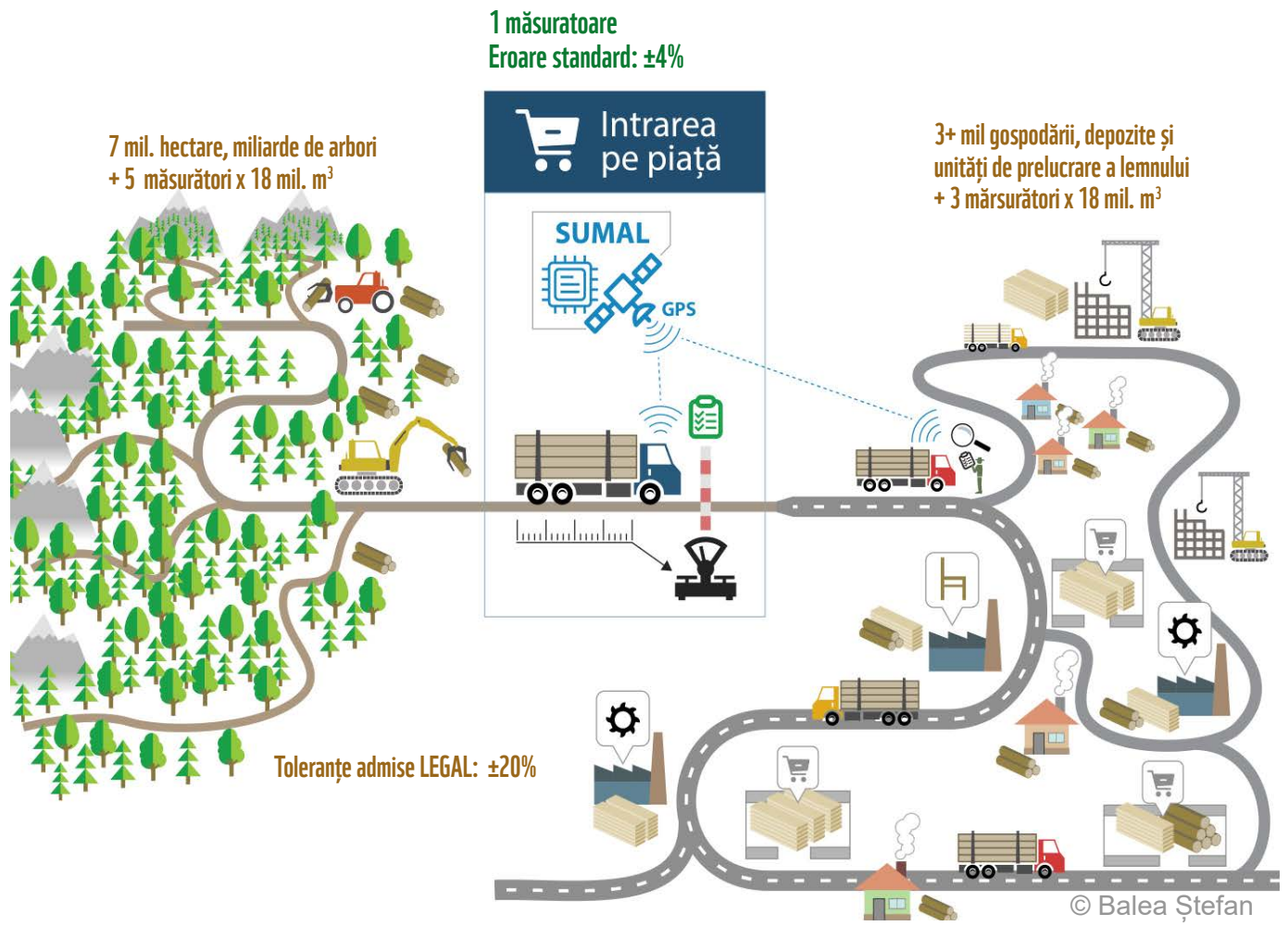
Vindem lemnul cântărit la ochi în pădure și nu produse din lemn măsurate cu o precizie acceptabilă. Măsurăm - verificăm - controlăm obsesiv volumul arborilor în pădure, unde eroarea standard admisă legal depășește 20%.

Apoi, după ce lemnul a intrat în piață, reluăm controalele căutând diferențe între înscrisuri și stocuri în peste 5000 de depozite și urmărim lemnul care se rostogolește către peste 3 milioane de gospodării și unități de prelucrare a lemnului unde, prin tertipuri administrative, se pot „înghiți” volume mari de lemn.

Facem toate acestea, le impunem prin lege până la epuizarea resurselor, în loc să verificăm simplu și eficient transporturile de lemn ce ies din pădure. Astăzi în silvicultură, nu se verifică și nu se plătesc produsele care ies din „magazin”.

Toate sarcinile administrative inutile (extrem de costisitoare) le plătește „pădurea”, cauzând astfel și scăderea competitivității sectorului forestier în ansamblul său, alimentându-se astfel spirala problemelor.

Alternativa: o verificare / recepție comună la intrarea pe piață, precizie acceptabilă garantată și monitorizarea transparentă în SUMAL

Dezavantajele sistemului actual de valorificare și control

Sistemul actual și-a dovedit ineficiența în ultimii 30 de ani. Este consumator de resurse, nu aduce probe în instanță și expune la riscuri personalul cu atribuții de control. Suntem singura țară membră UE în care se implementează acest sistem de control și valorificare a lemnului la o astfel de scară.

€ Costisitor

Inventarierea și marcarea arborilor, completate de verificări și controale repetate înainte de vânzarea arborilor în pădure, presupun costuri și resurse uriașe: personal numeros, timp și deplasări în teren. În total sunt impuse mai bine de 5 măsurători pentru 18 mil. m³ în teren. Ulterior, controlul constă în inspecții pe teren și implică din nou costuri mari, deoarece cioatele nemarcate sunt căutate în 7 milioane de hectare.

Peste 50% din totalul ore/om disponibile în cadrul unui Ocol silvic (OS) sunt alocate pentru activitățile de valorificare a lemnului și pază a pădurilor.

Greoi

Controlul bazat pe marcarea arborilor presupune identificarea cioatelor nemarcate sau a celor marcate abuziv, fiind irelevant în instanță pentru stabilirea diferențelor de volum care au fost efectiv recoltate.

Controlul se realizează urmând un hățis de proceduri administrative care necesită o analiză detaliată de birou, dar mai ales pe teren. Presupune implicarea unui personal calificat numeros, expertize tehnice judiciare și extrajudiciare, care durează luni sau chiar ani de zile. Chiar și atunci când faptele sunt evidente, autorul este greu de identificat.

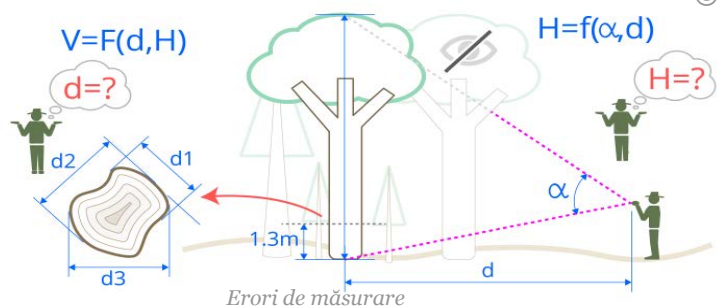
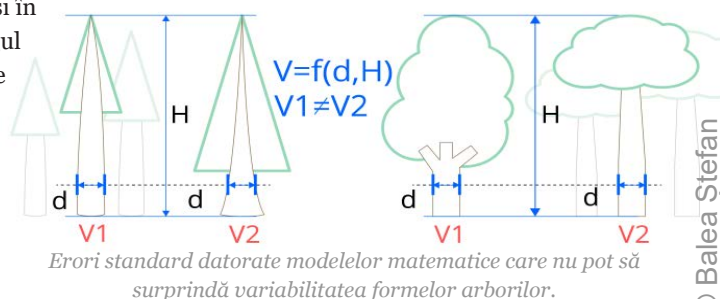
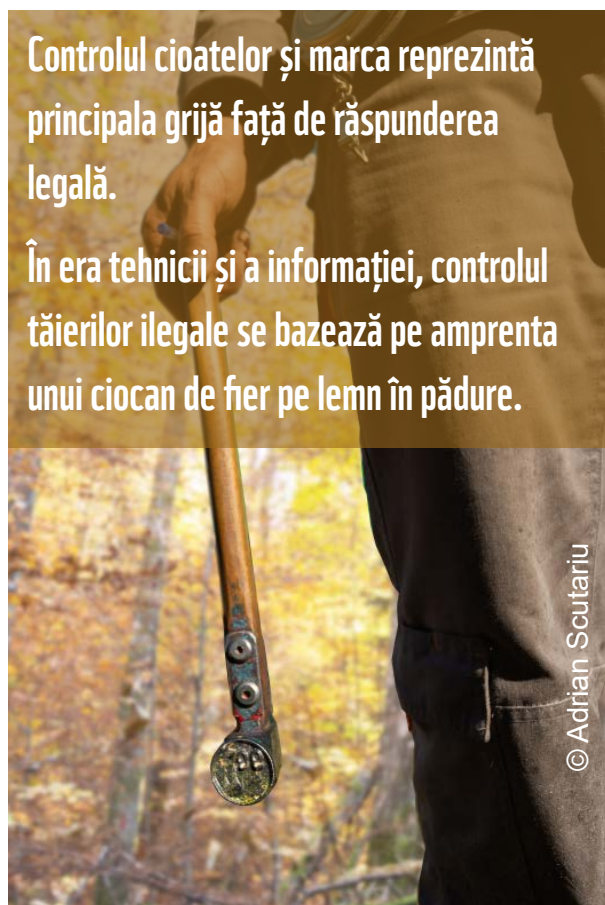
În cazul tăierilor fără drept, hoții de lemne trebuie să fie prinși în flagrant, să le fie găsite cioatele produse și să depășească pragul valoric de 5 mc. Dacă nu se îndeplinesc cumulativ toate aceste condiții, aceștia scapă doar cu o amendă contravențională.

Imprecis

Din cauza relativității metodelor matematice de calcul și a erorilor de măsurare pe teren, metoda de estimare este imprecisă. Arborii, ca orice organisme vii, nu au forme regulate, iar înălțimea este ascunsă de frunziș. Prin urmare, nu știm câtă masă lemnoasă oferim atunci când vindem pădure sau „lemn pe picior”. Precizia de determinare a volumului arborilor „pe picior” depășește în mod legal ± 20%, putând, în funcție de obiectivitatea operatorului, să depășească +50%.

Controlul cioatelor și marca reprezintă principala grijă față de răspunderea legală.

În era tehnicii și a informației, controlul tăierilor ilegale se bazează pe amprenta unui ciocan de fier pe lemn în pădure.

Care este riscul pentru operatori când < 1% din avizele primare sunt verificate?

Stop „vânătorii de cioate”

Alternativa: controlul ieșirilor

? Neconcludent în instanță

Nenumăratele exemple în instanță, demonstrează că sistemul este „putred”, nu produce probe solide în instanță. De cele mai multe ori, probele nu sunt concludente: cel mai adesea procesul durează foarte mult, timp în care mijloacele de probă (marca - amprenta ciocanului pe lemn) sunt depreciate de factorii naturali și nu se mai poate dovedi nimic. Sau, atunci când se utilizează o marca falsă, trebuie identificat făptașul, ceea ce este aproape imposibil de dovedit.

Operatorul nu este verificat cât transportă, iar dacă (foarte rar) este controlat, este eventual sancționat administrativ (N.B. amendă contravențioană fiind absolut modică). Nu poate fi vorba de atragerea răspunderii penale întrucât atâta timp cât nu există cioate nemarcate iar lemnul este plătit în avans, nu se întrunesc elementele constitutive ale unei infracțiuni. Astfel, dacă se transportă chiar și un volum mult mai mare de lemn decât cel precizat în contract, operatorul de cele mai multe ori rămâne nesancționat.

↘ Ineficient

În esență, sistemul urmărește respectarea procedurilor și nu rezultatul obținut (lemnul care iese din pădure). Mai puțin de 1% din transporturile de lemn, de la pădure până la prima plasare pe piață (avize primare), sunt verificate de cei care au atribuții de control. Iar atunci când sunt identificate nereguli, atât operatorii care fac transporturi multiple sau încarcă un volum mai mare decât cel din documente, cât și personalul sivic (care măsoară în mod greșit volumul de lemn înainte de vânzare), pot fi doar sancționați administrativ sau amendați contravențional (o valoare simbolică).

Actualmente avem instituit un sistem în care poți duce un volum mai mare decât cel din contract, pe care îl plătești în avans, iar cea mai mare sancțiune este confiscarea surplusului și asta doar atunci când ești prins. Nu este de mirare că unele păduri „dispar” în limitele legalității.

Avantajele noului sistem de valorificare și control

Controlul la plasarea pe piață a lemnului

Sistemul actual de control bazat pe marcă și cioate trebuie transformat urgent într-unul axat pe controlul primei plasări pe piață a lemnului și utilizarea amprentei transportului de lemn. Acest concept se regăsește Viziunea 2020 – 2030 de dezvoltare a politicilor forestiere din România, plan dezvoltat și propus de WWF alături de mediul academic, ONG-uri, administratori de păduri și reprezentanți din industria lemnului.

€ Rentabil

Se face o singură determinare /verificare a volumului materialelor lemnoase de către operator /administrator la ieșirea din pădure, în punctul declarat de intrare în piață. Volumele vor fi înregistrate în SUMAL – Wood tracking, iar în baza acestor cantități operatorul vă plăti proprietarului / administratorului lemnul la prețul declarat câștigător în licitație.

Raportat la valorile actuale (total avize primare /personal silvic) implementarea acestui model ar însemna o singură verificare / zi /personal silvic de teren (< 5% din totalul ore/ om disponibile în cadrul unui OS).

Susține un mediu de afaceri competitiv ce oferă și predictibilitatea investițiilor

🎯 Precis

Precizia de determinare a volumului materialelor lemnoase (arborele este secționat în bușteni, lemn de foc sub formă de metri steri sau tocătură) nu depășește $\pm 4\%$ (chiar și în cazul cubajului tehnic).

Subiectivitatea operatorului se poate elimina prin utilizarea unei tehnici moderne cum ar fi scanarea transportului pentru determinarea cubajului tehnic și amprenta grafică a transportului.

↗ Efcient

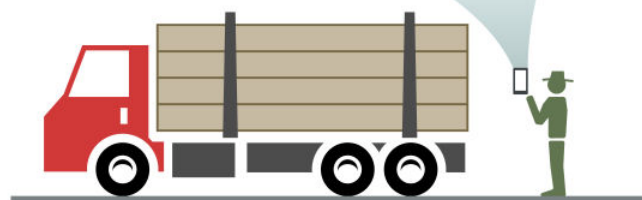
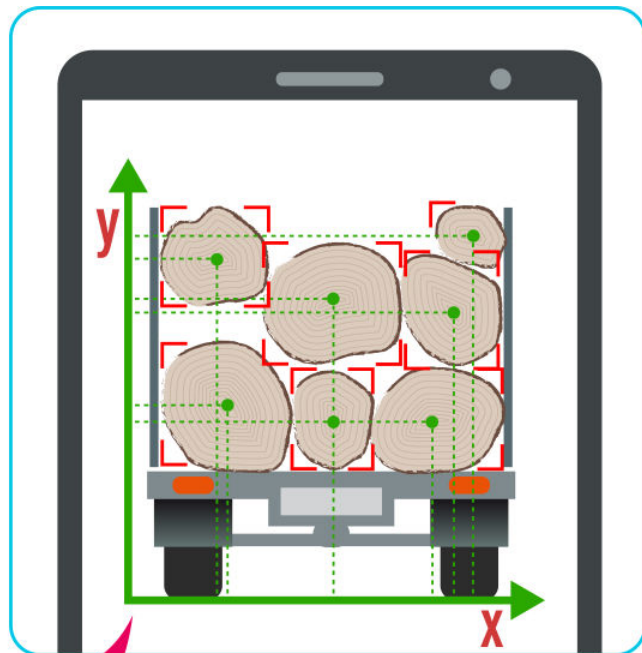
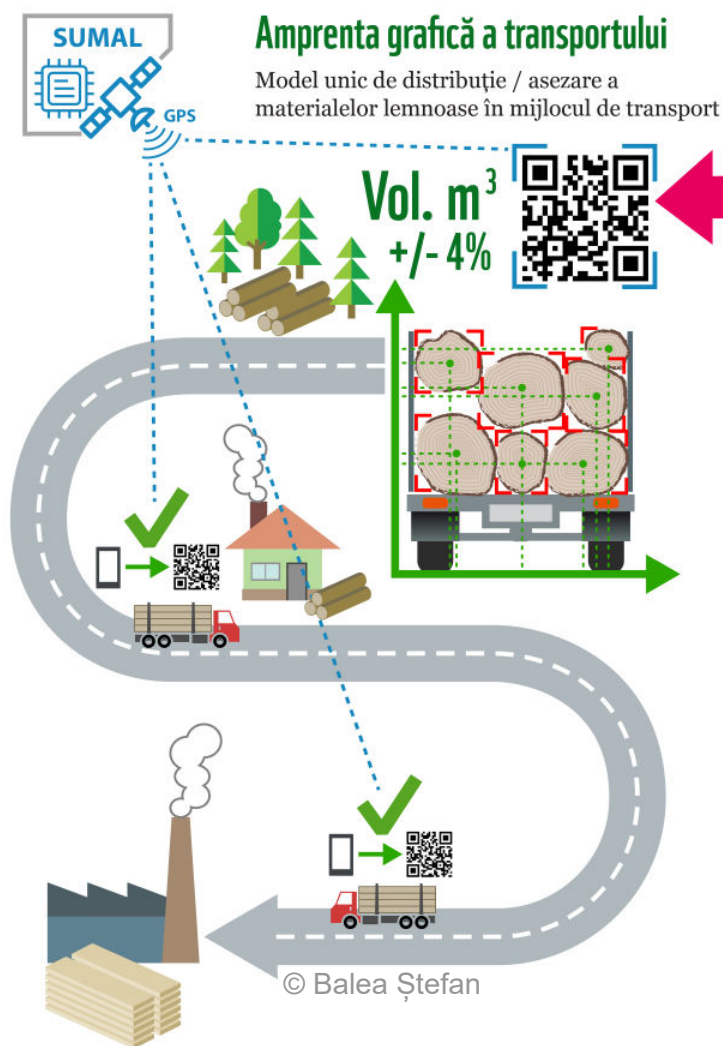
Sistemul propus vizează direct rezultatul (lemnul care iese din pădure), procedura având doar rol de suport. Verificarea comună înseamnă și dublă răspundere.

Obligația declarării accesului în fond forestier (cu mijloace ce pot transporta lemn), utilizând aplicația SUMAL, generează o evidență în timp real a activităților în pădure, care ar putea fi utilizată de cei cu atribuții de control.

Simplu

Măsurătorile se pot realiza la punct fix (punctul declarat de intrare în piață, la drum auto), de către o singură persoană responsabilă, nefiind necesare studii superioare. Cubajul tehnic al materialelor lemnoase transportate se poate realiza prin soluții tehnice IT moderne, rapide și ieftine (adică scanarea transportului și generarea unei „amprente grafice a transportului” care să fie înregistrată în SUMAL – Wood tracking). În zonele de risc se va putea amplasa complementar un sistem de monitorizare video cu analiză și capacitate de răspuns în timp real.

Concludent în instanță

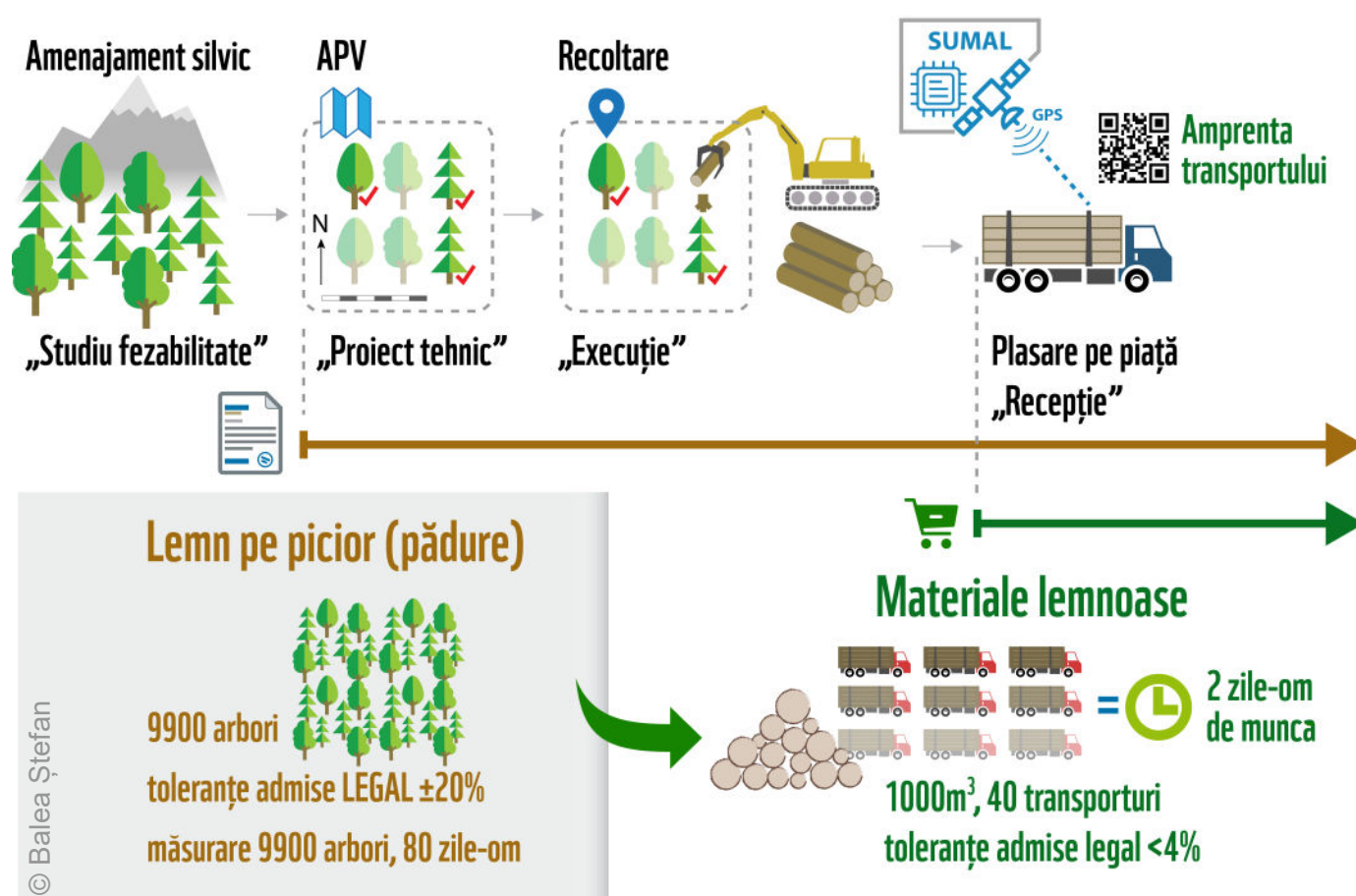
Controlul generează probe veritabile care nu pot fi contestate în instanță. Practic sunt întrunite toate elementele necesare probării faptei: înregistrări în timp real SUMAL, verificarea electronică, materialul lemnos, vehiculul & persoana răspunzătoare.

Dublata de transparență și modificarea încadrării răspunderii (adică răspundere penală), va rezulta un sistem eficient de valorificare și control, în care cei tentați să încalce legea vor putea fi cu ușurință trași la răspundere, iar sancțiunile vor fi pe măsura faptelor (proporționale & disuasive).

Soluția pentru lemnul pe picior:

Contractare în stadiu de proiect tehnic (APV), plata conform volumului recepționat la plasare pe piață

Ex: mod de valorificare a masei lemnoase provenite dintr-o primă răritură la foioase.

Actul de punere în valoare a masei lemnoase (APV) prin care se face o estimare a volumului lemnului „pe picior”, trebuie să devină un document suport, acceptându-se că oferă un volum orientativ. Astfel, în cazul valorificării masei lemnoase „pe picior”, APV-ul ar avea utilitate pentru organizarea licitației și stabilirea prețului unitar /m³, respectiv organizarea șantierului de exploatare pentru operatorul care a câștigat licitația.

În final operatorul va plăti volumul ce iese din pădure la prețul cu care a câștigat licitația, în baza unei verificări /recepții comune: operator – administrator, care se înregistrează în SUMAL. Depășirea de volum, la plasarea pe piață a lemnului, va putea astfel atrage răspunderea penală pentru plasarea pe piață a unui volum care nu a fost plătit.

Solicitarile WWF - Abordare integrată

Schimbările care se impun în România presupun adoptarea printr-un pachet legislativ care să includă următoarele puncte:

Eliminarea conflictului de interese sistemic generat de reglementările curente privind valorificarea masei lemnoase sub forma de lemn „pe picior”. Astfel, la baza valorificării masei lemnoase ar trebui să fie cantitatea de lemn ce iese din pădure (volum ce poate fi măsurat cu o precizie $\pm 4\%$), iar nu lemnul „pe picior” al cărui volum poate fi doar aproximat (toleranța admisă legal depășește $\pm 20\%$). Verificările volumelor înregistrate în SUMAL - Wood tracking pentru fiecare transport („ieșirile” din pădure, respectiv „intrările” în piață), ar trebui să fie realizate în mod sistematic (operator – administrator) la punctul declarat de intrare în piață.

Eficientizarea sistemului informațional integrat, pentru identificarea provenienței și urmărirea trasabilității materialelor lemnoase (inclusiv tocătura) - SUMAL, cu accent pe prima plasare pe piață a lemnului și instituirea de mecanisme de prevenție eficiente.

Dezvoltarea unei platforme informaționale integrate (baze de date GIS), cu privire la situația pădurilor României, inclusiv informații complete și actualizate cu privire la situația fluxurilor și trasabilitatea produselor din lemn la intrarea în piață (începând cu limitele GIS ale parchetului și până la plasarea lui pe piață – traseu înregistrat GPS).

Instituirea de proceduri de control transparente care să urmeze o abordare bazată pe riscuri (adică prioritizarea controalelor pe criterii obiective și transparente).

Stabilirea unor indicatori de performanță adecvați, referitor la îndeplinirea atribuțiilor de monitorizare și control (cu accent pe verificarea primei plasări pe piață a lemnului și îndeplinirea obligațiilor due diligence de către operatori).

Instituirea unui regim de sancțiuni eficiente, proporționale și disuasive.

Creșterea gradului de transparență prin instituirea unui sistem de evidență publică a registrelor de control (conf. Reg. (UE) nr. 995 /20105).

Eliminarea TVA-ului la lemnul de foc și lemnul pentru construcții rurale, măsură esențială pentru descurajarea valorificării pe piața neagră a lemnului.

Verificarea la prima plasare pe piață și controlul care urmează o abordare de riscuri se aplică în toate țările civilizate fiind chiar statuate în Regulamentul (UE) 995 /2010 (EUTR) Regulamentul European privind comerțul cu lemn.

De ce existăm

Pentru a stopa degradarea mediului înconjurător și pentru a construi un viitor în care oamenii trăiesc în armonie cu natura.

www.wwf.ro

WWF România Contact

Tel: +40 21 317 49 96

Fax: +40 21 317 49 97

office@wwf.ro

www.wwf.ro

Bd. Tudor Vladimirescu nr. 29, sector 5,
București, 050881, România